

04.12.2024

Infrapäällikkö

Eduskunnan ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 189/2024 vp, hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2024-015970 T 03 00 00

Viite: Lumenkaatokiello mereen

Taustaa

Eduskunnan ympäristövaliokunta pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa hallituksen esityksestä ympäristönsuojelulain muuttamiseksi. Helsingin kaupunki ottaa asiassa kantaa vain lumen merikaadon osalta. Voimassa olevassa ympäristönsuojelulaissa kielletään aineen kaataminen rannalta mereen upottamis- tai hylkäämistarkoituksessa. Lain mukaan kiello ei kuitenkaan koske lumen kaatamista mereen. Esityksessä ehdotetaan kyseisen poikkeuksen poistamista niin, että kiello koskisi myös lumen kaatamista mereen. Lumenkaatoa koskevan muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Lisäksi esityksellä selvennettäisiin upottamis- ja hylkäämiskiellon sanamuotoa.

Lausunto

Helsinki kannattaa ympäristönsuojelulakiin ehdotettua muutosta lumen merikaadon kieltämisen osalta. Lakiin ehdotettu siirtymäaika on kuitenkin Helsingin kannalta liian lyhyt ja sitä olisi syytä vielä arvioida. Siirtymäsäännöksenä tulisi sallia lumen mereen kaadolle Helsingin Herneisaaren kärjessä myönnetyn ympäristöluvan mukaisen toiminnan jatkaminen määräaikaisten luvan voimassaolon ajan.

Ympäristönsuojelulain muutos lumen merikaadon kieltämisestä tulisi vaikuttamaan merkittävästi Helsingin talvikunnossapitoa koskevien kunnossapitolain (669/1978) mukaisten velvoitteiden suorittamiseen sekä myös kykyyn suoriutua lain mukaisista velvoitteista. Lumen merivastaaotto tarvitaan yhä varajärjestelynä, sillä merikaatoa korvaavat

04.12.2024

Infrapäällikkö

ratkaisut eivät tule riittämään lumenhallinnan tarpeille haastavien lumijaksojen aikana. Muutoin liikenneturvallisuus ja hälytysajoneuvojen liikuminen vaarantuvat. Kaatokielto ei voine olla luonteeltaan ehdoton, vaan varakeinona lumen merikaatoa on voitava jatkossakin hyödyntää.

Helsingin lumenhallinnan hankekokonaisuus

Helsingin kaupunginhallitus hyväksyi 9.10.2023 § 605 lumenhallinnan kehittämisen hankekokonaisuuden vuosille 2023–2033 ohjeellisena noudatettavaksi ja kehotti kaupunkiympäristön toimialaa ryhtymään hankekokonaisuuden toteuttamiseen asettamalla konkreettisia välitavoitteita lumen hallinnan kehittämiseksi ja lumen merenkaadon lopettamisen nopeuttamiseksi. Samalla tulee arvioida kaavavaltuutusten toimien vaikutus helsinkiläisten arjen sujuvuuteen ja asuinympäristöön. Toteutuksessa on pyrittävä priorisoimaan ympäristön kannalta vähiten haitalliset toimet. Hankekokonaisuudella pyritään kaupungin strategian mukaisesti kunnianhimoiseen ilmastovastuuseen ja luonnonsuojeluun. Hankekokonaisuus tukee kaupungin hiilineutraalisuutta vuodelle 2030 vähentämällä päästöjä.

Helsinki on toteuttamassa lumenhallinnan kehittämisen hankeohjelman perusteella uusia lumenvastaanottopaikkoja maalle läjittämistä varten sekä sulatus- ja suodatuslaitteiden verkostoa. Hankekokonaisuuden toteuttamisen investointikustannukset ovat noin 100 miljoonaa euroa. Lisäksi on arvioitu, että lumenvastaanottopaikkojen- ja tapojen muutoksien vuoksi käyttökustannukset tulevat kasvamaan merkittävästi merivastaanotosta luopumisen vuoksi.

Lumen merenkaadon kieltämistä koskeva ympäristönsuojelulain muutos vaikuttaisi oleellisesti ja lyhyellä aikataululla erityisesti Helsingin kantakaupungin lumilogistiikkaan, lumikuljetuksiin ja lumen vastaanoton järjestelyihin. Kantakaupungin alueelle ei ole perustettavissa merivastaanottoa korvaavia uusia paikkoja lumen läjittämiseksi maalle. Kantakaupungin osalta lumen vastaanotto tulevaisuudessa hoidetaan lumen sulatus- ja suodatuslaitoksilla, joita tarvitaan alustavien kapasiteettilaskelmien mukaan 21 kappaletta. Vasta käytössä oleva sulatus- ja suodatuslaitteverkosto mahdollistaa Hernesaaren merivastaanotosta luopumisen. Sulatus- ja suodatuslaitteiden tuotekehitys on vielä kesken, joten verkoston kehittäminen suunniteltua nopeammalla aikataululla voi osoittautua mahdottomaksi.

Epäselväksi jää, mahdollistaako lakimuutos näiden mahdollisesti meressä kelluvien lumensulatuslaitteistojen käyttämisen vai ei, ja jos mahdollistaa, mikä käsittely kyseisissä laitteistoista poistettaville vesille tulisi olla, tai tulisiko sulatettu vesi joka tapauksessa johtaa hulevesi-

04.12.2024

Infrapääällikkö

putken kautta mereen. Säännöksen perusteluita olisi tarpeen tarkentaa niin, että sulatusvesien johtaminen suoraan mereen olisi sallittua, jos sulamisvesille on toteutettu riittävät käsittelylaitteistot haittojen vähentämiseksi.

Helsingin kaupungin on mahdollista luopua lumen merikaadosta vasta, kun edellä mainittujen hankkeiden toimenpiteet on täysimääräisesti toteutettu, alustavasti vuonna 2033.

Ympäristövaikutukset

Ympäristönsuojelulain tulee tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena. Lainsäädännön taustaksi tulee olla riittävät selvitykset siitä, miten lumenvarastointi ja -käsittelypaikat Suomessa ylipäättään täyttävät ympäristönormit, ja mitä ympäristövaikutuksia erilaisista lumen varastointi- ja käsittelyratkaisuksista aiheutuu.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että lumesta sulatettu vesi on ainetta, jonka johtaminen suoraan mereen on kiellettyä. Hulevesiviemärin kautta johtaminen kuitenkin olisi esityksen mukaan mahdollista. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, tulisiko lunta käsitellä jollakin tavalla ennen sen johtamista hulevesiviemäriin. Pelkkä sulamisveden johtaminen hulevesiviemäriin ei tosiasiallisesti puhdistaa vettä. Säännöksen perusteluita olisi syytä tarkentaa niin, että lumien sulamisvesille edellytettäisiin asianmukaista käsittelyä ennen vesien johtamista ympäristöön. Käsittelyvaatimuksen pitäisi koskea kaikilla lumenvastaanotto- paikoilla muodostuvia sulamisvesiä, jos pienikokoisten roskien, mikro- muovien ja haitallisten aineiden määrää ympäristössä halutaan vähentää. Vesiensuojelun tavoitteiden edistämiseksi tulisi myös selvittää mahdollisuus säätää esim. ohje- ja/tai raja-arvoja mereen tai vesistöihin johdettaville aineille.

Ympäristöministeriön selvitys lumen mereen kaatamisen kieltämisestä (Ympäristöministeriön julkaisuja 2020:25) nostaa mereen kaadon ongelmien joukosta erityisesti imagohaitan ja vesistöjen roskaantumisen, mukaan lukien mikromuovin. Lumen haitallisten tai rehevöitymistä aiheuttavien aineiden pitoisuuksien katsottiin selvityksessä olevan niin pieniä, etteivät ne aiheuta merkittävää riskiä ympäristölle.

On kuitenkin huomion arvoista, että lumen sulamisvedet voivat sisältää sellaisia haitta-aineita, jotka tulee ottaa huomioon vesien kemiallisessa tilaluokittelussa. Hernesaaren ympäristölupahakemukseen liittyvien selvitysten mukaan lumen sulamisvedessä Helsingissä on todettu muun muassa kohonneita, meriveden ympäristölaatuunormit ylittäviä, pitoisuuksia raskasmetalleja (Cd, Pb ja Ni) ja yksittäisiä PAH-yhdisteitä.

04.12.2024

Infrapäällikkö

Ylitykset ovat olleet vähäisiä ja tällaiset haitta-aineiden pitoisuudet laimenevat nopeasti mereen kaadon yhteydessä. Öljyhiilivetyjen summapitoisuus (C10–C40) sulamisvedessä on vaihdellut välillä 0,4–10 mg/l. Tutkimuksissa sulamisvesissä on todettu etenkin raskaita öljyhiilivetyjakeita, mikä voi viitata asfalttihiukkasiin. Monet haitta-aineet, kuten metallit ja orgaaniset hydrofobiset yhdisteet, esimerkiksi öljyhiilivedyt ja PAH-yhdisteet, sitoutuvat kiintoainekseen eivätkä kaikki haitta-aineet siten jää liukoiseen muotoon vesifaasiin (ks. tutkimuksista tarkemmin Ramboll Finland Oy 28.10.2022: Lumen merivastaanoton yleissuunnitelma).

Helsingin ympäristönsuojeluviranomaisen arvion mukaan vaikutukset vesistöön voivat maalle sijoitetuilla lumenvastaanottopaikoilla olla pahimmillaan suuremmat kuin meren rannalla sijaitsevan Hernesaaren lumenvastaanottopaikalla, johtuen siitä, että maalla sijaitsevilta paikoilta epäpuhtauksia voi kulkeutua herkkiin pienvesistöihin.

Kuten edellä on todettu, Helsinki on toteuttamassa sulatus- ja suodatuslaitteverkostoa lähivuosina alkaen vuonna 2025. Verkosto saataneen valmiiksi vuonna 2033. Laitteista tuleva suodatettu vesi johdetaan mereen ja tämän tulee olla mahdollista myös lainsäädännön muutoksen jälkeen. Lumensulatuslaitteiden tekniikka ei ole vielä valmista eivätkä laitteet ole teknisesti valmiita kaupallisia laitteistoja. Laitteiden testaaminen on sisältänyt muun muassa energiankulutuksen ja sulatuskapasiteetin seurantaan ja tutkimusta, jotta energiankulutusta saadaan vähäisemmäksi sekä sulatus- ja suodatuskapasiteettia paremmaksi.

Nykyinen teknologia ei mahdollista lumen sulamisveden täydellistä puhdistamista haitta-aineista sekä mikromuoveista. Mikromuovien osalta on mahdollisuus poistaa vain isoimmat yli 1,0 mm partikkelit ja pienimmät 0,001–1,0 mm partikkelit kulkeutuvat luontoon edelleen mainituista toimenpiteistä huolimatta. Yleensä lumen sulamisvesien reitit ohjautuvat taimenpurojen kautta mereen. Myös uudet lumen sulatus- ja suodatuslaitteistot purkavat sulamisvedet joko suoraan mereen tai hulevesiverkoston kautta mereen. Myös muut kaupungin purot, ojat sekä hulevesiverkosto purkautuvat suoraan mereen ilman roskien suodatusjärjestelmiä.

Lumikuljetusten osalta hiilidioksidipäästöt tulevat aluksi kasvamaan, koska lumen sulatus- ja suodatuslaitteiden verkostoa vasta toteutetaan ja lumen kuljetusmatkat pitenevät muille lumenvastaanottopaikoille. Lumen sulatus- ja suodatusverkoston valmistuttua hiilidioksidipäästöt voivat puolittua, kun lumenkuljetusmatkat lyhentyvät.

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Rakennukset ja yleiset alueet -
palvelukokonaisuus
Yleiset alueet -palvelu

Lausunto

5 (6)

04.12.2024

Infrapäällikkö

Lisätiedot

Jari-Pekka Pääkkönen, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 31536
jari-pekka.paakkonen(a)hel.fi
Katariina Serenius, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 37982
katariina.serenius(a)hel.fi

Infrapäällikkö

Postiosoite
PL 58224
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite
Työpajankatu 8
Helsinki 58
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691

Y-tunnus
0201256-6

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Rakennukset ja yleiset alueet -
palvelukokonaisuus
Yleiset alueet -palvelu

Lausunto

6 (6)

04.12.2024

Infrapäällikkö

Hannu Seppälä
infrapäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.